

PATVIRTINTA
Nacionalinio vėžio instituto
Mokslo tarybos 2016 m. gruodžio 15 d.
nutarimu Nr. A37-14

NACIONALINIO VĖŽIO INSTITUTO AKADEMINĖS ETIKOS KODEKSAS

I SKYRIUS BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Svarbiausias Nacionalinio vėžio instituto (toliau – Instituto) akademinės etikos tikslas – užtikrinti mokslinio darbo profesionalumą, akademinę laisvę ir demokratišką, pasitikėjimą bei kūrybingumą skatinančią atmosferą Instituto bendruomenėje, puoselėti pagrindines akademinės bendruomenės vertybes: pagarbą žmogui, tiesą, teisingumą, sąžiningumą, profesinę, mokslinę ir pilietinę atsakomybę.

2. Instituto akademinės etikos kodeksas (toliau – Kodeksas) numato svarbiausius vengtino (netinkamo) akademinio elgesio atvejus ir įtvirtina pagrindines etiško akademinio elgesio nuostatas, kurių tiesiogiai neapibrėžia valstybės įstatymai ir kiti Instituto vidaus tvarkos dokumentai.

3. Kodeksas yra skirtas skatinti mokslinės veiklos ir mokymo kokybės kultūrą ir socialiai atsakingą elgesį, puoselėti akademinį sąžiningumą, skaidrumą ir atsakomybę suinteresuotosioms šalims.

4. Kodeksas taikomas visiems Instituto akademinės bendruomenės nariams – mokslininkams, mokslo darbuotojams, tyrėjams (toliau – tyrėjams) rezidentams, doktorantams, studentams, klausytojams (toliau – studentams) ir administracijos darbuotojams.

5. Kodeksas parengtas vadovaujantis Lietuvos Respublikos Konstitucija, Lietuvos Respublikos įstatymais, Mokslo ir studijų institucijų akademinės etikos kodeksų priėmimo, įgyvendinimo ir priežiūros rekomendacijomis, Lietuvos mokslų akademijos Mokslininko etikos kodeksu, Visuotine žmogaus teisių deklaracija, Instituto įstatais bei kitais Instituto vidaus dokumentais.

II SKYRIUS BENDROSIOS AKADEMINĖS ETIKOS NORMOS

6. Akademinė laisvė reiškia akademinės bendruomenės narių teisę atvirai dėstyti savo požiūrį į mokslinių tyrimų ir mokymo organizavimą ir administravimą, laisvai išreikšti kritines pastabas, laisvai plėtoti mokslinę veiklą pasirenkant metodus, Instituto įsipareigojimą apsaugoti akademinės bendruomenės narį nuo suvaržymų. Atsakingas naudojimasis šia teise reikalauja, kad akademinės bendruomenės nariai tokią pat teisę pripažintų ir kitiems bendruomenės nariams, palaikytų kritinio mąstymo tradiciją bei atviros svarstymo atmosferą Institute. Atsakingam naudojimuisi akademinė laisve prieštarauja:

- 6.1. nepakantumas kitai nuomonei bei argumentuotai kritikai;
- 6.2. teisės išsakyti ir ginti savo nuomonę priimant sprendimus, reikšmingus Instituto akademinėi bendruomenei, jos padaliniams ar pačiam asmeniškai, ignoravimas arba kitas ribojimas;
- 6.3. teisės atsakyti į kritiką ar kaltinimus ignoravimas arba kitas ribojimas;
- 6.4. dalyvavimas moksliniuose tyrimuose ar bandymuose, susijusiuose su žala žmogui, gamtai, visuomenei ar kultūrai.

7. Akademinės bendruomenės narių santyčiai grindžiami pagarbos, geranoriškumo, nešališkumo ir nediskriminavimo principais. Šiuos principus pažeidžia:

7.1. akademinės bendruomenės narių diskriminavimas kalba, veiksmais ar akademinio vertinimu, taip pat tokio diskriminavimo toleravimas;

7.2. akademinės bendruomenės nario žeminimas naudojantis savo viršenybe.

8. Akademinės bendruomenės narių tarpusavio santyčiai grindžiami kolegialumo bei akademinio solidarumo principais, nukreipti į mokymo bei mokslinių tyrimų kokybės ir kūrybinės atmosferos užtikrinimą. Šie principai pažeidžiami, kai:

8.1. profesinė konkurencija tarp kolegų įgyja nesąžiningas formas, dalyvaujama neteisėtuose, negarbinguose sandoriuose, nuslepia visiems akademinės bendruomenės nariams skirta informacija, skatinami ir / ar keliami konfliktai, intrigos;

8.2. akademinės bendruomenės narys kitų narių akivaizdoje menkina nedalyvaujančio kolegos pedagoginės ir / ar mokslinės veiklos gebėjimus, teorines pažiūras ir praktinius gebėjimus;

8.3. daromas psichologinis spaudimas akademinės bendruomenės nariui siekiant asmeninio įvertinimo arba norint nuslėpti nesąžiningus akademinis veiksmus;

8.4. paviešinama ar viešai aptarinėjama konfidenciali informacija apie akademinės bendruomenės narius;

8.5. Instituto ar akademinės bendruomenės nario vardas žeminamas sistemingai pažeidinėjant akademinę drausmę ar viešąją tvarką.

9. Instituto mokslinės bazės, kitų išteklių naudojimas turi būti taupus, atsakingas ir skirtas Instituto prisiimtų įsipareigojimų įgyvendinimui. Šią nuostatą pažeidžia:

9.1. materialinių, žmogiškųjų bei finansinių Instituto išteklių naudojimas politinei veiklai, privačiam verslui ar asmeninių poreikių tenkinimui;

9.2. piktnaudžiavimas Instituto ištekliais vykdant su Institutu nesiejamus ir nenaudingus projektus;

9.3. Instituto nuosavybės niokojimas.

10. Instituto akademinės bendruomenės narių veikla neturi prieštarauti Instituto misijai ir prioritetams, turi atitikti Instituto poreikius, turėti fundamentinę mokslinę ar taikomąją klinikinę vertę, padėti gerinti Instituto nacionalinę ir tarptautinę mokslinę kompetenciją.

III SKYRIUS MOKSLINĖS VEIKLOS ETIKA

11. Mokslinė veikla turi būti grindžiama sąžiningu tyrimu ir tiesos siekimu, o tyrėjo elgesys – moralumu ir socialiai atsakingu elgesiu. Mokslinis tyrimas neturi daryti žalos visuomenei ir aplinkai. Pripažindami tiesą ir pažinimą aukščiausiu mokslinės veiklos siekiu, tikėdamiesi pasitikėjimo ir teisingo savo pasiekimų įvertinimo, akademinės bendruomenės nariai, vykdantys mokslinę veiklą, įsipareigoja vadovautis akademinio sąžiningumo principu. Akademinio sąžiningumo principą mokslinėje veikloje pažeidžia:

11.1. Padirbinėjimas, klastojimas arba manipuliavimas (pavyzdžiui, nesamų duomenų sukūrimas, esamų duomenų koregavimas siekiant pagerinti ar pabloginti rezultatus). Būdingi padirbinėjimo, klastojimo arba manipuliavimo atvejai:

11.1.1. padirbti parašai, pažymos, ataskaitų duomenys ar rezultatai ir kiti dokumentai (pavyzdžiui, akademiniai užduočių duomenys ar rezultatai);

11.1.2. nurodytas nesamas šaltinis, klaidingas šaltinio puslapis, tinklalapio lankymo data arba kitas šaltinio aprašo duomuo;

11.1.3. gautų duomenų, prieštaraujančių tyrimo hipotezei ir / ar klausimams, ir / ar tyrimo išvadų nutylėjimas;

11.1.4. sąmoningas klaidinančios informacijos apie empirinio tyrimo metodiką pateikimas;

11.1.5. nepagrįstas (nepelnytas) bendraautorystės primetimas studentams, kolegoms, pavaldiniams ar vadovams;

11.1.6. mokslinėje veikloje talkinusių asmenų intelektualio ir / ar finansinio įnašo nepagrįstas neigimas arba nutylėjimas.

11.2. Empirinio tyrimo duomenų, kompiuterių programų, empirinės medžiagos pavyzdžių, rankraščio vagystė arba sąmoningas sugadinimas.

11.3. Plagijavimas, t. y. idėjų, duomenų ar tekstų nusavinimas nenurodant jų autoriaus, t. y. svetimų idėjų pateikimas kaip savų. Būdingi plagijavimo atvejai:

11.3.1. pateiktas svetimas tekstas be citavimo ženklų – kabučių arba kito pobūdžio išskyrimo iš viso teksto (pavyzdžiui, atskira pastraipa, kursyvu);

11.3.2. perpasakojant arba cituojant svetimą idėją, iliustracinę medžiagą ar duomenis nenurodytas tikslus šaltinis.

11.4. Nekorektiškas, tendencingas kolegos darbo kritikavimas ir sąmoningas menkinimas dėl asmeninės antipatijos, konkurencijos, politinių ar kitų su vertinamo mokslinio darbo profesionalumu nesusijusių motyvų.

11.5. Pagalba kitam atliekant akademinis veiksmus, pažeidžiančius akademinio sąžiningumo principą.

11.6. Akademinės laisvės varžymas naudojantis tarnybine padėtimi.

IV SKYRIUS PEDAGOGINĖS VEIKLOS ETIKA

12. Santykiai su studentais turi būti grindžiami akademinio bendradarbiavimo ir skaidrumo principais. Susisaistymas neakademinio pobūdžio įsipareigojimais gali sukelti interesų konfliktą, todėl dviprasmiški santykiai su studentais vengtini. Šiuos principus pažeidžia:

12.1. neakademiinių santykių užmezgimas, siekiant gauti naudos;

12.2. tiesiogiai ir netiesiogiai (per kitus asmenis) įteiktų dovanų, neakademinio arba akademinio pobūdžio paslaugų, tiesiogiai nesusijusių su studijuojamais kursais, reikalavimas ir / ar priėmimas iš akademinės bendruomenės narių.

13. Studento žinių, gebėjimų bei įgūdžių vertinimas turi būti teisingas, sąžiningas, suderintas su mokymo tikslais:

13.1. privalu principingai reaguoti apie studentų nesąžiningumo atvejus, tokius kaip plagijavimas, nusirašinėjimas, duomenų falsifikavimas, fabrikavimas, egzaminų ar įskaitų rezultatų klastojimas, naudojimasis pašaline pagalba egzamino ar vertinimo metu, svetimo rašto darbo pateikimas kaip savo, uždarbiavimas rengiant rašto darbus kitiems studentams, rašto darbo pirkimas ir jo pateikimas akademinės bendruomenės nario vertinimui, to paties įvertinto rašto darbo pateikimas atsiskaitant už kitą kursą ir pan.;

13.2. privalu mažinti galimybes pasireikšti studentų akademiniam nesąžiningumui atsiskaitymų metu;

13.3. privalu saugoti studento asmens duomenis Lietuvos Respublikos asmens duomenų teisinės apsaugos įstatyme nustatyta tvarka;

13.4. privalu vengti studento žinių įvertinimus sieti su studento dalyvavimu (nedalyvavimu) dėstytojui priimtinoje (nepriimtinoje) politinėje ar visuomeninėje veikloje;

13.5. privalu vertinimo metu sudaryti tinkamas sąlygas studentams, turintiems specialiųjų poreikių (pavyzdžiui, regėjimo, klausos, judėjimo ir kitą negalią), kad jie galėtų atlikti užduotis.

14. Pasitikėjimo atmosferai kenkia konfidencialios informacijos apie studentą paviešinimas. Informacijos konfidencialumo principas reikalauja:

14.1. atskleisti informaciją tretiesiems asmenims apie studento akademinį įvertinimą ar nuobaudas, tik esant studento rašytiniam sutikimui ar teisiniam pagrindui dėl numatomos žalos kitiems asmenims;

14.2. naudoti privataus pobūdžio informaciją mokymo ar mokslinio tyrimo tikslais, tik gavus studento rašytinį sutikimą;

14.3. užtikrinti, kad pastabos apie studento darbus, nepateiktus viešumai, nebūtų prieinamos tretiesiems asmenims.

V SKYRIUS STUDENTŲ AKADEMINĖS VEIKLOS ETIKA

15. Studentai mokymo procese vadovaujasi akademinio sąžiningumo principu. Akademinio sąžiningumo principą mokymo procese pažeidžia:

15.1. nusirašinėjimas arba leidimas kitam nusirašyti;

15.2. pasakinėjimas, ruošinukų naudojimas, elektroninių ar virtualiojo ryšio priemonių, kitų technologijų naudojimas, siekiant nepelnyto vertinimo rezultato, nurodymų dėl vertinimo tvarkos nepaisymas;

15.3. plagijavimas, t. y. svetimo rašto darbo pateikimas kaip savo;

15.4. pasinaudojimas kito asmens darbu ar jo rezultatais atsiskaitymo metu;

15.5. to paties rašto darbo pateikimas atsiskaitant už kelis kursus;

15.6. studento atsiskaitymas už save pasitelkiant kitą asmenį ar atsiskaitymas už kitą asmenį ir kt.;

15.7. nepranešimas apie pastebėtus akademinio nesąžiningumo atvejus.

16. Studentai dalyvaudami Instituto mokymo procese pasižada saugoti Instituto konfidencialią informaciją, tokiu būdu, kad tretieji asmenys neturėtų galimybės su ja susipažinti ir pasinaudoti.

17. Studentai įsipareigoja naudoti Instituto infrastruktūrą (mokslinę ir kompiuterinę įrangą, bei kitus išteklius) atsakingai, taupiai ir pagal paskirtį.

VII SKYRIUS BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

18. Kodekso priežiūrą vykdo Etikos komisija, vadovaudamasi Instituto direktoriaus patvirtintais Etikos komisijos nuostatais ir šiomis Kodekso nuostatomis.

19. Etikos komisija inicijuoja Kodekso papildymus ar pataisas ir teikia juos svarstyti ir tvirtinti Instituto Mokslo tarybai.

20. Kodeksas ir etikos komisijos nuostatai skelbiami viešai Instituto internetinėje svetainėje.

21. Kiekvienas Instituto akademinės bendruomenės narys privalo laikytis šiame Kodekse išdėstytų pagrindinių etiško akademinio elgesio nuostatų ir vengti netinkamo akademinio elgesio atvejų.

22. Akademinės bendruomenės nariai turi būti pasirašytinai supažindinami su šiuo dokumentu pagal Institute galiojančią tvarką.
